

På Egna Ben

Jag vill gå med dej på plommenad, plocka plommon, vara barn och glad.

Att växa upp handlar inte om att bli mogen. Det handlar om att stå på egna ben. När ett barn flyttar ur hemmet slits många band itu. Barnet måste försörja sig självt, och föräldrarna måste vänja sig vid ett mer ensamt liv. Att bli självförsörjande kräver anpassning eftersom du - som barn - har fått allt gratis. Om dina föräldrar ser till att du anpassar dig gradvis blir övergången lättare, annars kan det komma som en chock.

Men är självförsörjande detsamma som att stå på egna ben? Innebär ett självförsörjande att man helt har brutit med familjens rötter, och istället etablerat sina egna?

Johan Karlsson arbetade sig genom det långa gräset och den rika floran mot den avlägsna konturen av ett träd. Trädet befann sig ensamt i mitten av ängen, och han ville få uppleva den tidlösa stillheten en sista gång innan han lämnade. Han hade spenderat över 14 år där, 14 år av både goda och onda minnen, men det var nu dags att lämna.

Johan hade bara några meter kvar till den svalkande skuggan av trädet, och småjoggade de sista metrarna till trädet och vände sig om. Synen han möttes av var magnifik. Trädet stod uppe på en liten kulle där det fanns en utsikt över alla ängarna, så långt ögat kan nå. Han tänkte tillbaka på första gången han kom upp dit. Han var då sex och ett halvt år, och hade bara känt sina föräldrar i 3 månader. Han blev adopterad under en sträng vinter, som utmärktes av ett infrastrukturellt förfall och en tystlåten jul i barnhemmet. Det var en dyster vinter, en man inte kunde vistas ute i utan att riskera frostsador. Därför tog han varje tillfälle i akt och satte sig vid fönstret, hoppandes på något nytt, något annorlunda från den vanliga trista vardagen.

Johan brukade tänka på barnhemmet som en öde ö, mitt ute i havet där ingen kunde komma åt den, förutom de människor som då och då kom dit, i form av strålkastarljus som sökte sig fram längs grusvägen. Han betraktade människorna som undsättare, som en räddningstjänst som då och då kom dit med en liten jolle för att rädda barnen, men det fanns bara plats för ett barn på den eftersom den var så liten. Först när strålkastarna förvandlades till interiören av en bil och försiktigt hälsande vuxna insåg Johan till fullo sin situation. Han var föräldralös. Johan hade alltid uppfattad den vänliga men stressade personalen som orsaken till hans uppkomst, att de alla bidrog till hans skapande. Han hade aldrig exponerats för omvärlden förutom i tidsskrifterna som fanns att läsa i entrén och personalens föreläsningar. Barnhemmet var hans värld.

Det enda Johan fick veta om sina riktiga föräldrar var att de var fattiga stadsbor. Mer än så ville man inte berätta för honom, men han uppfattade att deras levnadsöde var dystert. Sanningen att säga berörde det inte honom särskilt mycket. Han hade aldrig känt sina biologiska föräldrar, och saknade därför förmågan att vara arg på dem. Senare i livet ville han vara arg på dem. Han ville ha någon att skylla *sitt* levnadsöde på, och försökte frenetiskt ta reda på vilka de var så att han

kunde visa upp sig för dem, visa dem att han var en levande människa som existerade och tog plats.

Likt ett avskilt plommonträd på en gigantisk äng kände sig Johan ensam. Han visste inte var han hörde hemma någonstans, med rötterna bortslitna och föräldrarna spårlöst försvunna. Hans plats i denna värld odefinierad men samtidigt alldeles för definierad. Ibland kändes det som att han långsamt blev nedsugen i ett slukhål, som om hela hans fundament vilade på det tunna taket till en ihålig grotta.

14 år av misär. Det var så Johan senare skulle komma att tänka på den tid han levde hos sina adoptivföräldrar. En mörk tunnel vars slut aldrig uppenbarade sig, förutom de få tillfällen han tilläts gå till trädet. Det var inte så att han blev slagen, utan olyckan handlade snarare om en totalt kärlekslös tillvaro. Johan kom aldrig att tänka på sina adoptivföräldrar som riktiga föräldrar, utan snarare som ekonomiska försörjare. De gav honom mat och såg till att han hade kläder på kroppen, men utöver detta absoluta minimum saknade de förmågan att vara föräldrar. Oftare än inte befann han sig på sitt rum, antingen för att han hade brutit någon regel eller för att han var rädd för att bryta någon. Vid varje tillfälle som gavs gick han till trädet på ängen, sökandes efter ensamheten som skydd mot verkligheten, där varje nerv i kroppen var på spänn, rädd för att spilla ut ett glas mjölk och fokuserad på att bemöta och adressera vuxna på det mest artiga vis.

Eftersom vuxenvärlden hade svikit honom blev Johan under den större delen av sin barndom tvungen att ta hand om sig själv. Han hade inga kompisar i skolan, och sökte därför en gemenskap med sig själv. Han distanserade sig från samhället i största möjliga mån, och samhället sträckte aldrig ut handen. I tonåren letade han efter tröst i litteratur. Han började i tidig ålder läsa alla klassiker och poesi han kunde få tag på i biblioteken, och efter ett tag hittade han i en diktsamling av Bo Setterlind en dikt han fastnade för.

*Jag vill gå med dig på plommenad,
plocka plommon, vara barn och glad,
plommonera, känna all natur,
som mitt yrkes frukter kommit ur.
Vad är kärnan, vad är sann kultur?
Plocka plommon, inte vara sur!
Plommonera, vara barn och glad!
Jag vill gå med dig på plommenad....*

Som ett barn utan barndom, drömde sig Johan in i dikten. Han föreställde sig själv gående med en ansiktslös vän under träden, båda spanande efter mogna plommon. Han föreställde sig alltid att det fanns en djupare mening med dikten, och försökte utan framgång dechiffrera den. Men kanske uppskattade han dikten så mycket enbart på grund av enkelheten i den, det faktum att det kanske inte finns något djupare poetiskt budskap invävd i texten. Kanske är det själva poängen.

Efter 14 år hos familjen Karlsson var det dags att flytta. Johan skulle fylla 22 i oktober, och han hade hittat ett jobb i staden. Han längtade efter att slippa ifrån adoptivföräldrarnas grepp, men han hade även tvivel angående framtiden. Skulle han få leva hela sitt liv på egna ben, eller skulle han hitta någon att älska, bilda familj, och stödja sig på dem? Johan ville inte stå på egna ben. Han ville stödja sig på någon annans, pröva på hur det är för en gångs skull.

Trädkronan tornade sig upp ovanför honom, och Johan märkte att det låg plommon överallt på marken omkring honom. Han tittade upp, och såg ett plommon som ensamt hängde kvar i en gren. Klockan rörde sig mot eftermiddag och han insåg att det var dags att gå. Johan satte händerna i gräset och reste sig långsamt upp och började gå. Efter honom stod trädet kvar, lika felplacerat som det alltid varit, och moln flöt ohejdbara fram över den blå himmeln.

Att stå på egna ben kan betyda flera saker. Det kan betyda att man delvis måste skilja sig från familjen på ett emotionellt och praktiskt plan. Att man måste leva ensam, laga sin egen mat, diska sin egen disk, tvätta sina egna kläder. Att kunna bära upp sin existens utan hjälp från någon annan, på egna ben. De flesta barn längtar tills de får bli självständiga. Att efter den långa barndomen få stå på egna ben är nytt, spännande och fritt, och man vet att man har hela livet framför sig. Men om man har levt hela sitt liv på egna ben, kan man längta efter att få stödja sig på någon annans.